

Aleg. 92

Do

Jego Ekscelencyi Jaśnie Wielmożnego Pana

STANISŁAWA hr. BADENIEGO

c. i k. rzecz. tajnego Radcy, Marszałka krajowego, etc. etc.

we

Lwowie

C. k. Prezydum Namiestnictwa we Lwowie.

L. 7.234/pr.

Lwów, dnia 24. czerwca 1901.

E k s c e l e n c y o !

Na mocy Najwyższego postanowienia z 20. czerwca b. r. i wskutek reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z tego samego dnia L. 23.701 mam zaszczyt złożyć do łaski Marszałkowskiej jako przedłożenie rządowe dołączony w polskim tekście i w ruskiem tłumaczeniu projekt ustawy krajowej o regulacjach rzek w myśl §. 5. u. 1. ust. z 11. czerwca 1901 dz. p. p. Nr. 66. wykonać się mających w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wraz z uwagami objaśniającemi do tego projektu.

Upraszam Waszą Ekscelencyę, aby zechciał to przedłożenie rządowe umieścić na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Sejmu krajowego.

Proszę przyjąć wyrazy mojego wysokiego poważania.

C. k. Namiestnik

Piniński m. p.

Przedłożenie rządowe.

U S T A W A

z dnia o regulacji rzek, wykonać się mających
w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66.
w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Regulacja poniżej wymienionych rzek, względnie części rzek,
które w myśl ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66 o bu-
dowie dróg wodnych i wykonaniu regulacji rzek (§. 5. ustęp 1.)
mają szczególne znaczenie dla dróg wodnych, zbudować się ma-
jących wedle §. 1. d tej ustawy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ma być wykonana w ciągu
lat 20, począwszy od roku 1904 na wspólny koszt państwa
i kraju.

§. 2.

Wedle powyższego postanowienia mają być uregulowane na-
stępujące rzeki względnie części rzek:

- A. 1) Skawa od Suchej do ujścia do Wisły,
- 2) Raba od Lubnia do ujścia do Wisły,
- 3) Poprad od Muszyny do ujścia do Dunajca,
- 4) Wisłok od Frysztaka do ujścia do Sanu,
- 5) Wiar od Niżankowic do ujścia do Sanu,
- 6) Stryj od Turki do ujścia do Dniestru,
- 7) Świca od Węldzirza do ujścia do Dniestru wraz z do-
pływem Sukiellem od Bolechowa do ujścia,
- 8) Sołotwińska Bystrzyca od Sołotwiny i Nadwórniańska
Bystrzyca od Zielonej do ich złączenia się a następnie połączona
Bystrzyca do ujścia do Dniestru,
- 9) Tanew od granicy monarchii z Rosyą do ujścia do
Sanu;

B. Przestrzenie rzek Dunajca, Wisłoki i Sanu, przylegające do dolnych części tych rzek, zostających w zarządzie państwa, na których obecnie regulacja jest w toku, mianowicie:

- 10) Dunajca od Zgłobic do Nowego Targu,
- 11) Wisłoki od Mielca do Żmigrodu,
- 12) Sanu od Składu solnego do Liska.

Przy regulacji części rzek pod B. wymienionych należy w szczególności mieć na oku użycie ich do żeglugi względnie spławu.

§. 3.

Całe koszta regulacji przestrzeni rzek oznaczonych w §. 2. będą, po wykonaniu potrzebnych robót przedwstępnych ustalone ostatecznie przez administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym. W myśl dotychczas stosowanych zasad co do pieniężnych świadczeń kraju na koszta regulacji rzek w Galicyi (§. 5. ustęp 1. ustawy z 11. czerwca 1901 dz. p. p. l. 66.) przyczyni się kraj do kosztów regulacji przestrzeni rzek wymienionych w §. 2. pod A. 1. do włącznie 9, tudzież do niżej wymienionych części rzek, o których wzmianka w §. 2. pod B. t. j.:

przestrzeni Dunajca od Nowego Sącza do Nowego Targu, przestrzeni Wisłoki od Jasła do Żmigrodu,

przestrzeni Sanu od Sanoka do Liska, udziałem 40%, podczas gdy resztę, a więc 60% całych kosztów, względnie koszta regulacji pozostałych części trzech rzek w §. 2. pod B. 10, 11, 12 wymienionych pokryje Skarb Państwa z zastrzeżeniem, że wydatek przypadający na czas po roku 1912 zostanie po myśli §. 9. ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. l. 66. przyzwolony w drodze konstytucyjnej.

Datki konkurencyjne, do których właściele przyległych nieruchomości lub pobliskich zakładów wodnych w myśl postanowień §. 51. krajowej ustawy wodnej z 14. marca 1875 D. u. i r. kr. l. 38. będą pociągnięci, względnie dochody z opłat, któreby w drodze ustawodawstwa krajowego na poszczególne dorzecza nałożono zamiast owych datków konkurencyjnych, użyte być mają na częściowe pokrycie datku, przypadającego na kraj, przyczem jednak datki konkurencyjne, albo opłaty nałożone na dorzecza, któreby przypadają na Państwo z tytułu administracji dróg, budowli wodnych i kolei, tudzież z tytułu posiadania nieruchomości, mają być uważane jako objęte wyżej wymienionym datkiem państwowym i nie można się świadczenia ich osobno domagać.

Na tych przestrzeniach trzech rzek, wymienionych w §. 2. pod B., które mają być regulowane wyłącznie kosztem państwa, przypadają także datki konkurencyjne (opłaty nałożone na dorzecza) państwu.

§. 4.

Celem pokrycia kosztów potrzebnych w czasie od r. 1904—1912 na regulację przestrzeni rzek, oznaczonych w §. 2., będzie utworzony fundusz budowy, do którego w tym okresie wpłynąć mają datki państwowe w ogólnej kwocie 19,398.600 K. z kredytu przeznaczonego na regulację rzek w §. 8. ustęp 3. ustawy z 11. czerwca 1901 dz. p. p. l. 66. i datki krajowe w ogólnej kwocie 6,962.400 K.

Rozdział tych datków na raty oraz terminu ich płatności w wymienionym okresie (1904—1912) ustanowione zostaną po za-

twierdzeniu ogólnego programu (§. 10.) i z uwzględnieniem prawdopodobnych potrzeb i postępu budowy, przez Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 5.

Pokrycie datków na rzecz regulacji rzek omówionych w §. §. 1. i 2, które przypadają wedle §. 3. na fundusz krajowy po roku 1912, a mają i nadal wpływać do funduszu budowy, winno być w drodze ustawodawstwa krajowego w czasie właściwym zapewnione.

§. 6.

Fundusz budowy ponosi przez czas budowy także całe koszty zarządu i koszty utrzymania budowli, wykonać się mających, tudzież budowli regulacyjnych już istniejących w wymienionych przestrzeniach rzek.

§. 7.

Utrzymanie po upływie czasu budowy robót, wykonanych na wspólne koszty (§. 3) na przestrzeniach rzek wymienionych w §. 2. będzie zapewnione przez osobną ustawę krajową.

Utrzymanie przestrzeni Dunajca (od Zgłobiec do Nowego Sącza), Wisłoki (od Mielca do Jasła) i Sanu (od Składu solnego do Sanoka), uporządkowanych wyłącznym kosztem państwa dla żeglugi względnie spławu, obejmie po upływie czasu budowy administracja państwa z zastrzeżeniem, że potrzebne fundusze zostaną przyzwolone w drodze konstytucyjnej.

§. 8.

Postanowienia o wszystkich zasadniczych technicznych i ekonomicznych sprawach, dotyczących regulacji, które są przedmiotem niniejszej ustawy, o ile te regulacje nie nastąpią na wyłączny koszt państwa (§. 3.), porucza się osobnej komisji pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy, w której skład wejść mają:

a) po jednym członku mianowanym przez Ministerstwo spraw wewnętrznych i Ministerstwo handlu w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministerstwami,

b) jeden administracyjny i jeden techniczny delegat Namiestnictwa,

c) jeden administracyjny i jeden techniczny delegat Wydziału krajowego,

d) po jednym delegacie obu towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie.

Dla każdego członka komisji ma być ustanowiony zastępca, który ma go w razie przeszkody zastąpić.

Komisya nie występuje na zewnątrz jako władza.

§. 9.

Przewodniczący komisji ma każdą jej uchwałę, którą uważa jako przekraczającą zakres działania lub jako sprzeczną z ważnymi względami publicznymi, przedłożyć Ministerstwu spraw wewnętrznych do rozstrzygnięcia.

Także i członkowie, wymienieni w §. 8. lit. a względnie ich zastępcy, żądać mogą takiego przedłożenia uchwał, które powzięto wbrew ich głosom. Z tego samego powodu żądać może tego Wydział krajowy na wniosek swoich delegatów.

§. 10.

C. k. Namiestnictwo opracuje ogólny program i obliczenie całych kosztów regulacji, które podda uchwale komisji, oznaczonej w §. 8., a następnie przedłoży c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministerstwami.

W tym ogólnym programie ma być w szczególności ustanowione następstwo rozpoczęcia szczególnych przedsięwzięć, oraz wynikający stąd rozdział, przeznaczonych na poszczególne regulacje w okresie od roku 1904—1912 funduszków.

§. 11.

Namiestnictwo opracuje na poszczególne regulacje z zastosowaniem się do ogólnego programu, generalne projekta i kosztorysy, które po poprzednim udzieleniu Wydziałowi krajowemu, będą poddane uchwale komisji, a następnie przedłożone Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

Szczegółowe projekta opracować się mające na podstawie generalnych projektów zatwierdza komisya.

Koszta technicznych robót przedwstępnych ponosi fundusz budowy (§. 4.)

Dopóki fundusz ten nie zostanie utworzony, pokrywać będą te koszta państwo i kraj w stosunku i na rachunek ich datków do regulacji w myśl §. 3.

§. 12.

Program robót na każdy rok budowy, ułożony przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, przy zastosowaniu się do ogólnego programu zatwierdzonych generalnych projektów i rozporządzalnych środków, będzie poddany uchwale komisji regulacyjnej.

§. 13.

Wykonanie robót regulacyjnych i zarząd funduszem budowy (§. 4.) obejmuje administracya państwa.

Szczegółowe o tem postanowienia i sposób wykonywania, przysługującego Wydziałowi krajowemu w tej mierze wpływu, określi rozporządzenie wykonawcze, które wyda Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym po uzyskaniu zatwierdzenia przez interesowane Ministerstwa.

Rozporządzenie wykonawcze zawierać ma także szczegółowy regulamin czynności dla komisji regulacyjnej.

§. 14.

O ileby regulowanie którejkolwiek z rzek wymienionych w §. 2. pod A) i B) w górnym biegu powyżej zakreślonych tam granic, względnie zabudowanie tych wód w okolicy źródeł, tudzież regulowanie względnie zabudowanie poszczególnych dopływów rzek wymienionych w §. 2. pod A) i B) okazał się miało konieczne, należy postarać się o to w drodze osobnych ustaw krajowych z zastosowaniem postanowień ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. p. p. L. 116.

§. 15.

W razie zastosowania przy regulacjach objętych niniejszą ustawą, ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. p. p. L. 117 o robotach, mających na celu nieszkodliwe odwrócenie wód górskich, komisya złożona wedle §. 8. niniejszej ustawy krajowej, spełnia zarazem czynności komisji krajowej po myśli §. 23. powołanej ustawy państwowej, jednak z zastrzeżeniem uzupełnienia się wedle §. 24. tejże ustawy delegatem c. k. Ministerstwa kolejowego.

C. k. Minister rolnictwa jest uprawniony delegować także w takim razie osobnego zastępcę Ministerstwa rolnictwa do komisji z prawem, przysługującym wedle §. 9. ustęp 2. zastępcom ministerjalnym.

Do urzędowych czynności komisji powołać oprócz tego należy zastępcę c. k. techniczno - lasowej sekcji dla zabudowania potoków górskich, sekcyja samborska.

§. 16.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i rolnictwa.

Uwagi objaśniające

do projektu ustawy krajowej o regulacjach rzek wykonać się mających w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66 w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Domaganie się systematycznej regulacji rzek galicyjskich na wielu przestrzeniach zdziczałych i przy powodziach groźne spustoszenia powodujących objawia się od dziesiątków lat w szerokich kołach ludności galicyjskiej, a żywym jego wyrazem są liczne uchwały Reprezentacyi kraju.

Jeszcze w IX. sesyi Rady państwa wniósł był Rząd wskutek niszczących powodzi, które w roku 1884 wielką część Galicyi nawiedziły, na mocy Najwyższego upoważnienia projekt do ustawy, mającej na celu przeprowadzenie licznych regulacji rzek w Galicyi, między niemi także regulacji dopływów Wisły i Dniestru.

Obiad rozpoczętych w odnośnej komisji Izby poselskiej nad tem przedłożeniem rządowem wówczas nie ukończono i projektu ustawy nie załatwiono.

Jakkolwiek od tego czasu zapewniono w drodze ustaw krajowych regulację niektórych rzek galicyjskich, a w szczególności Bugu, Soły, Łomnicy i Dniestru (na przestrzeni od Kornalowiec do Żurawna), a będąca na koszt Państwa w toku regulacja Wisły, tudzież regulacja stojących pod pieczę państwową dolnych biegów Dunajca, Wisłoki, Sanu i Dniestru od Żórawna w dół, znacznie postąpiła, to przecież musiano liczne inne, dawno jako konieczne uznane regulacje, na późniejsze czasy odroczyć.

Co dopiero wydana ustawa państwowa z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66. o budowie dróg wodnych i wykonaniu regulacji rzek, która w §. 5. ustępie 1. ustanawia regulację rzek, z projektowanymi wielkimi drogami wodnymi w związku tamże bliżej oznaczonym stojących a w §. 8. ustępie 3. przyznana z funduszków państwowych dla okresu od roku 1904 do 1912 kwota 75,000.000 K. na wykonanie tych regulacji, daje możliwość przystąpienia także i w Galicyi do wykonania szeregu odroczonej dotąd regulacji.

Rząd chętnie uwzględnił znane mu życzenia Reprezentacyi kraju i posłów z Galicyi do Rady państwa, aby przez przedłożenie na tegorocznej sesyi sejmowej wniosku rządowego, rozpoczęto przewidzianą w powołanej ustawie państwowej akcyę, względem regulacji rzek w Galicyi, w drodze ustawodawstwa krajowego i przygotował, uwzględniając wszystkie zasługujące na uwagę okoliczności, załączony projekt ustawy, o którego poszczególne postanowieniach zauważa się, co następuje:

Do §§. 1. i 2.

W myśl postanowień §. 5. ustępu 1. ustawy państwowej z 11. czerwca 1901 (Dz. p. p. L. 66.) o budowie dróg wodnych i wykonaniu regulacji rzek, ma się najpóźniej w roku 1904 rozpocząć w Galicyi regulacja tych rzek, które tworzą wspólną sieć wód z drogami wodnymi, projektowanymi w celu połączenia kanału Dunaj-Odra z dorzeczami Wisły i Dniestru, i które czy ze względu na doprowadzenie wody, czy też ze względu na ruch rumowiska, szczególne mają znaczenie dla owych dróg wodnych.

Rzeki, o które tu chodzi, są:

Dopływy Wisły:

Skawa,
Raba,
Dunajec z Popradem,
Wisłoka i
San z dopływami Wisłokiem, Wiarem i Tanwią,

dalej dopływy Dniestru:

Stryj,
Świca ze Sukiem i
obie Bystrzyce sołotwińska i nadwórniańska, wraz z ich
połączonym biegiem.

Przestrzenie rzek regulować się mające na wyż wymienionych zasadach ustawy państwowej wylicza i oznacza szczegółowo §. 2. pod 1—12.

Czas trwania budowy wszystkich regulacji ustanowiono na lat 20.

Do §§. 3. i 4.

Stosownie do §. 5. ustępu 1. ustawy państwowej z 11. czerwca 1901 mają być dotychczas używane normy miarą dla datków pieniężnych królestw i krajów do regulacji w myśl tej ustawy wykonać się mających.

Wedle ustaw krajowych wydanych w ostatnich czasach dla Galicyi z 29. kwietnia 1899 i 4. grudnia 1900 (Dz. u. kr. L. 67. i 68. z roku 1899 i 12. z roku 1901 o regulacji Soły, Łomnicy i Dniestru przyczynia się kraj wraz z adjacentami) do kosztów regulacji tych rzek 40%, podczas gdy reszta 60% pokrywa się z funduszków państwowych za pomocą funduszu melioracyjnego i państwowej dotacji na budowę wodne.

Na podstawie tego samego klucza przyjmuje się w niniejszym projekcie ustawy 40% datek krajowy (łącznie z datkami interesentów) do regulacji rzek tą ustawą objętych.

Wyjątek od tej zasady znachodzi się tylko przy następujących przestrzeniach, wymienionych w §. 2. pod B. (10, 11, 12) trzech rzek t. j. przestrzeni Dunajca, Zgłobice, Nowy Sącz,

przestrzeni Wisłoki, Mielec—Jasło i przestrzeni Sanu, Skład solny—Sanok, ponieważ ze strony Rządu przyrzeczono już przed laty reprezentacji kraju stopniowe przyjęcie pod pieczę państwa tych przestrzeni, przyległych do inkamerowanych od r. 1861 dolnych części wymienionych trzech rzek, wobec którego to przyrzeczenia nie żąda się przyczynku krajowego, do kosztów regulacji tych przestrzeni.

Skarb Państwa będzie zatem ponosił całe koszty regulacji wspomnianych trzech przestrzeni, do kosztów zaś innych w §. 2. przewidzianych regulacji przyczyniał się 60%.

Postanowienie przedostatniego ustępu w §. 3. daje krajowi możliwość użycia oznaczonych ustawą datków konkurencyjnych do częściowego pokrycia datku krajowego, z czego wynika dalsza ulga dla funduszu krajowego.

Znachodząca się w tym ustępie wzmianka o dopuszczalności nałożenia opłat na dorzecza niema w niczem kępować swobodnej decyzji reprezentacji kraju w tej mierze, jej celem jest jedynie zastosować już teraz ustawę do wypadku zaprowadzenia takich opłat.

Ostateczne ustanowienie całych kosztów wszystkich regulacji rzek, będzie mogło nastąpić dopiero po przeprowadzeniu potrzebnych robót przedwstępnych i dlatego zastrzeżono je szczegółowemu porozumieniu Rządu z Wydziałem krajowym.

Celem ustanowienia przypadających na okres budowy od r. 1904—1912 (§. 8. ustawy z 11. czerwca 1901 D. p. p. L. 66.) datków państwowych i krajowych, przyjęto za podstawę rozporządzalne obecnie dane o prawdopodobnej wysokości całych kosztów tych regulacji, o których §. 2. mówi.

Wedle tych danych oblicza się kosztą:

I. regulacji przestrzeni, wymienionych w §. 2. pod A. 1—9 na	35,580.000 K.
II. regulacji Dunajca, Wisłoki i Sanu w przestrzeniach: Zgłobice-Nowy Sącz, Mielec-Jasło, Skład solny-Sanok na	19,900.000 „
III. regulacji tych trzech ostatnich rzek w przestrzeniach:	
Nowy Sącz-Nowy Targ, Jasło-Żmigród, Sanok-Lisko na	3,100.000 „
i wypada w przypuszczeniu rozdziału kosztów po I. i III. na państwo i kraj w stosunku, 60%: 40% i przyjęcia kosztów pod II. wyłącznie na skarb państwa, na okres od r. 1904—1912, 9/20 odnośnych w przybliżeniu obliczonych kwot; z tego datek państwa:	
ad I.	9,606.600 „
ad II.	8,955.000 „
ad III.	837.000 „
	<hr/>
razem	19,398.600 K.
zaś datek kraju:	
ad I.	6,404.400 „
ad III.	558.000 „
	<hr/>
	6,962.400 K

które to datki z zastrzeżeniem wspólnego ustanowienia rat rocznych i terminów płatności muszą być w każdym razie wpłacone do funduszu budowy w kilkakrotnie wspomnianym okresie 1904—1912.

Do §. 5.

Pokrycie datków funduszu krajowego, przypadających po roku 1912 na przewidziane w §. 3. regulacje, a mających dalej wpływać do funduszu budowy wypada wcześniej w drodze ustawy krajowej zapewnić (§. 5.)

Podobne zapewnienia w drodze ustawodawstwa państwowego dalszych kwot użyć się mających z funduszy państwowych po roku 1912 na prowadzenie i ukończenie regulacji rzek ma na celu §. 9. ustawy o drogach wodnych z 11. czerwca 1901.

Do §. 6.

Postanowienie o pokryciu z funduszu budowy kosztów zarządu i kosztów utrzymania budowli przez czas budowy, jest w naturze rzeczy uzasadnione, odpowiada zresztą podobnym zarządzeniom w innych ustawach o regulacjach rzek.

Do §. 7.

Osobna ustawa krajowa ma w swoim czasie przepisać odpowiednie postanowienia o przyszłym utrzymaniu tych przestrzeni rzek, które się regulować będą z współudziałem kraju w kosztach regulacji (§. 3.), podczas gdy już teraz stwierdza się przejście na skarb państwa obowiązku utrzymania powyżej szczegółowo oznaczonych, wyłącznym kosztem państwa regulować się mających przestrzeni, Dunajca, Wisłoka i Sanu.

Do §. 8—12.

Przewidziane w projekcie ustawy ustanowienie osobnej komisji pod przewodnictwem Namiestnika, której przyznaje się rozległy zakres działania pod względem ułożenia ogólnego programu dla przeprowadzenia regulacji rzek pod względem zatwierdzenia projektów i kosztorysów, zaprojektowania programu robót na każdy rok budowy i pod względem wszystkich zasadniczych technicznych i ekonomicznych spraw regulacyjnych w ogóle, odpowiada znanemu rządowi życzeniu reprezentacji kraju i przedstawia się jako urządzenie zastosowane i wielokrotnie wypróbowane także i przy innych większych przedsięwzięciach regulacyjnych.

Do poszczególnych tu zawartych postanowień służyły jako wzór inne podobne ustawy.

